بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2020/HC-A/75
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: (އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ ނަމާއި އެޑްރެސް އުނިކުރެވިފައި)
- އިސްތިއުނާފާ ދެކޮޅު ފަރާތް: ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: ޤަސްދުގައި މީހަކު މަރާލުމުގައި ބައިވެރިވުން

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:
ފަނޑިޔާރު ފާތިމަތު ފަރްޒާ
ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުއްރައޫފް އިބްރާހީމް
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒް
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް
ފަނޑިޔާރު ހުސައިން މަޒީދު

ނިމުނު ތާރީޚު: 12 ރަބީޢުލްއާޚިރު 1442
17 ނޮވެމްބަރު 2021

ހައިކޯޓުގައި ޝަރީޢަތް ނިމުނު ތާރީޚު: 14 ރަޖަބު 1441 / 09 މާރިޗު 2020

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު މައްސަލަ

- ނަންބަރު: 07/Jv-C/2012
- ނިންމި ކޯޓު: ޖުވެނައިލް ކޯޓު
- [illegible]: [illegible]
- ހުށަހެޅުނު ތާރީޚު: 12 މާރިޗު 2012 • ނިމުނު ތާރީޚު: 13 ޑިސެމްބަރު 2012

- [illegible] - [illegible]
- [illegible]
- [illegible]
- [illegible]
- [illegible] 65 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)، (ހ) [illegible]
- [illegible]

- **ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީމްގެ ރައުޔު:** [illegible] ފަނޑިޔާރު އަބްދުއްރައޫފު އިބްރާހީމް އާއި ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒް އާއި ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް އާއި ފަނޑިޔާރު ހުސައިން [illegible] ތާއީދުކުރައްވަމެވެ.

ތަޢާރުފު:

1. މިއީ ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 07/Jv-C/2012 ޤަޟިއްޔާ ނިމިފައިވާ ގޮތް [illegible] އެދި [illegible] [illegible] އެދި (އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ ނަމާއި އެޑްރެސް) ގެ ފަރާތުން [illegible] އިސްތިއުނާފެކެވެ.
2. [illegible] އިސްތިއުނާފު [illegible]

[illegible] - [illegible]

3. ދ. ކުޑަހުވަދޫ، [illegible] އަލީ ހަސަން އާއި، ދ. ކުޑަހުވަދޫ، [illegible] [illegible] އަލީ ހަސަން [illegible][1]

4. މިގޮތުން، ދ. ކުޑަހުވަދޫ، [illegible] (އަލީ ހަސަން) [illegible]

---

[1] [illegible] 18 ޖަނަވަރީ 2012

"އަހަރުމެންނަށް"[2] ބުނެ އަދި ހަސަން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މަގުމަތިން ހަމަލާދިނުމަށް [illegible][3] އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].[4]

5. 07 ޖަނަވަރީ 2012 ގައި، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].[5] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible][6]، "[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]" [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].[7] [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible] [illegible]) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].[8] "[illegible] [illegible]" [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].[9] [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible] [illegible]) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].[10] [illegible] 08 [illegible] 2012 [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible]، [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].[11]

---

[2] ([illegible] [illegible] [illegible] 1) [illegible] [illegible] ތާރީޚް، 24 [illegible] 2012

[3] ([illegible] [illegible])، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ތާރީޚް، 18 [illegible] 2012

[4] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ތާރީޚް، 18 [illegible] 2012

[5] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ތާރީޚް، 18 [illegible] 2012

[6] ([illegible] [illegible])، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ތާރީޚް، 18 [illegible] 2012

[7] ([illegible] [illegible])، [illegible] [illegible] ތާރީޚް، 18 [illegible] 2012

[8] ([illegible] [illegible])، [illegible] [illegible] ތާރީޚް، 18 [illegible] 2012، ([illegible] [illegible] [illegible] 1) ގެ [illegible]، 24 [illegible] 2012

[9] ([illegible] [illegible])، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ތާރީޚް، 18 [illegible] 2012

[10] ([illegible] [illegible])، [illegible] [illegible] ތާރީޚް، 18 [illegible] 2012

[11] ([illegible] [illegible])، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ތާރީޚް، 18 [illegible] 2012

6. [illegible] (އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް) [illegible] 3 [illegible] 1 [illegible][12] އަދި، 13 ޖަނަވަރީ 2013 ގައި [illegible][13] [illegible].

ޖުވެނައިލް ކޯޓުން [illegible]

7. [illegible] (އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް) [illegible]، (އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް)ގެ މައްޗަށް ޖުވެނައިލް ކޯޓުގައި [illegible]. އެއީ [illegible] ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 07/Jv-C/2012 ޤަޟިއްޔާއެވެ.

8. ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 07/Jv-C/2012 ޤަޟިއްޔާގައި، (އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް)ގެ މައްޗަށް [illegible]، [illegible][14] 12 އަދި 13 ވަނަ [illegible]، [illegible] 88 ވަނަ [illegible] ([illegible])ގެ [illegible].

9. [illegible] (އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް [illegible]) [illegible] / [illegible]، އަދި [illegible]، 08

---

[12] (އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް)، [illegible] ބަޔާން. 18 ޖުލައި 2012

[13] (އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް)، [illegible] ބަޔާން. 18 ޖުލައި 2012

[14] [illegible] ([illegible] 1) (ޤާނޫނު ނަންބަރު 1/1981)

ޖަނަވަރީ 2012 ދުވަހު 19:00 ވަގުތެއްގައި އޭނާއަށް [illegible] އޭނާ [illegible] ބޭނުންކުރި

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]، އަދި [illegible] ބޭނުންކުރި

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].[15]

10. ޖުވެނައިލް ކޯޓުން މިމައްސަލާގައި ނިންމާފައިވަނީ (އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް)ގެ މައްޗަށް ޤާނޫނުގައި ޒިނާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] އަދި [illegible] [illegible] 01 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] (އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް) [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 11 (އެގާރަ) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ [illegible] 07/Jv-C/2012 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

"[illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] (އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް)ގެ [illegible] [illegible] [illegible] 1) [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] S [illegible] 2012 ދުވަހު 19:00 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް)ގެ [illegible] [illegible] 1) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible]

---

[15] [illegible] 29 މާރިޗު 2012 ގައި ޝަރީޢަތަށް ދިފާއީ ބަޔާން

ޖަހާލައިފައިވާކަން އަލީ ހަސަން މަޢުލޫމާތުދީފައިވެއެވެ. އަލީ ހަސަން މަޢުލޫމާތުދިނުމުގައި އަލީ ހަސަން މަޢުލޫމާތުދިން ބޭނުންކުރި އޮފިސަރުން އަލީ ހުސައިން ފުލުހުންނަށް ދިނުމުގެ ކުރިން (އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް)އާއި (ދިފާޢުގެ ހެކިވެރިޔާ ނަންބަރު 1)އާއި އިތުރުން ދުށްކަމުގެ ބަޔާންދީފައިވެސް (އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް)އާއި (ދިފާޢުގެ ހެކިވެރިޔާ ނަންބަރު 1)އެއްކޮށް ބައްދަލުކުރި ކަމަށާއި ދެމެދުގައި ބޭނުން ކުރާނެ ކޯޑު، އިތުރު ތަކެތި "ވަސްޓް ބެގު" ގައި ލާފައި، އަލީ ހަސަން މަޢުލޫމާތުދިން ބޭނުންކުރި އޮފިސަރުންގެ ދުވަހުގެ މަސައްކަތް ފަހުން ބަލާ އަޅުވައިފައި "ވަސްޓް ބެގު" ގައި އެއްޗެހިތަކެއް ހޯދާފައި އެއްޗެއް އަލީ ހަސަން މަޢުލޫމާތުގައި ބަޔާންކުރައްވާފައިވޭ. މަސްތުވާތަކާ ބެހޭ ޤާނޫނުގެ SS ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އަލީ ހުސައިން ފުރަތަމަ ދަޢުވާކުރެވުނު ކުށުގައި ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުގެ ކުރިން ދައުލަތުން، މަސްތުވާތަކާ ބެހޭ ޤާނޫނުގެ 12 އާއި 13 ވަނަ މާއްދާގައި ހުކުމް އިޢުލާނުކުރެވޭ SS ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން (އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް)އާއި (ދިފާޢުގެ ހެކިވެރިޔާ ނަންބަރު 1)ގެ މައްޗަށް ކުށްސާބިތުވުމަށް ދިނުމަށް މަޢުލޫމާތުގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ކަމަށް ދިފާޢުގެ ދިފާޢުވެރިން ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

ދިފާޢުގައިވެސް އަލީ ހުސައިން ފޯނުގެ ސަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާގައި މިޝަރީޢަތުން އިސްތިއުނާފު ކުށްސާބިތުވުމަށް ދިނުމަށް މަޢުލޫމާތުގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. ދިފާޢުގެ (ދިފާޢުގެ ހެކިވެރިޔާ ނަންބަރު 1) އާއި (އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް) ސަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާގައި މިޝަރީޢަތުން އިޢުލާނުކުރެވި، ދިފާޢުގެ ހެކިވެރިޔާ (ދިފާޢުގެ ސަރީޢަތުގައި އަލީ ހަސަން މަޢުލޫމާތުގައި ބަޔާންކުރައްވާފައިވާ ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. މިގޮތުން (ދިފާޢުގެ ހެކިވެރިޔާ ނަންބަރު 1)، އަލީ ހަސަން މަޢުލޫމާތު ދިނުމުގެ ކުރިން ބައްދަލުކުރި ކަމަށާއި، އެކަން ހާމަކޮށްދިނުމުގައި ވާހަކަ ދައްކާފައިވާ ކަމަށް، ފޯނު ގެންގޮސް ބޭނުންކުރި ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. މިކަންތައް ހިނގާދިޔުމުގައި އަލީ ހަސަން މަޢުލޫމާތު ދިނުމުގެ ކުރިން ބައްދަލުކުރި ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. ދިފާޢުގެ (އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް)ސަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާގައި، އަލީ ހަސަން މަޢުލޫމާތު ހާމަކޮށްދިނުމަށް ބަޔާންކުރެވިފައިވެއެވެ. މިގޮތުން އަލީ ހަސަން މަޢުލޫމާތު ދިނުމުގެ ކުރިން ބައްދަލުކުރި ވަގުތު ފޯނު ގެންގޮސް ބޭނުންކުރި ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

[illegible]
[illegible]
[illegible] (…1) [illegible] (…) [illegible]
[illegible]
[illegible] (…1) [illegible] (…) [illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible] (…) [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 7660 [illegible]
[illegible] 7659 [illegible]
[illegible] (…) [illegible]
(11 [illegible]) [illegible]
[illegible] (…) [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible] 51 [illegible] (…) [illegible]

އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] SS ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] "[illegible]
[illegible]" ގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] 12 އަދި 13 ވަނަ މާއްދާއާ [illegible] [illegible] SS ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން،
([illegible] [illegible] [illegible] 1) [illegible] ([illegible] [illegible] [illegible] [illegible])ގެ [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible] [illegible] [illegible] [illegible])[illegible]
([illegible] [illegible] [illegible] 1) [illegible] [illegible] [illegible] "[illegible]
[illegible]" ގެ [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible] [illegible] [illegible] 1)[illegible] ([illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ([illegible] [illegible] [illegible] 1)[illegible] ([illegible] [illegible])ގެ [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ([illegible] [illegible] [illegible] 1)[illegible] ([illegible] [illegible])ގެ [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible]) [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] 01 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ([illegible] [illegible] [illegible] [illegible])[illegible] ([illegible]
[illegible] [illegible] 1)[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] "[illegible] [illegible]" ގެ
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

އަދި ޖިނާއީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 1157/JC/2001 ޤަޟިއްޔާއާއި، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 125S/Cr-C/2010 (JC/2010/1306) ޤަޟިއްޔާއާއި ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 7/Jv-C/2010 ޤަޟިއްޔާގައި ޝާއިޢުކޮށްފައިވާ "ޖަޒާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] އަދި [illegible] [illegible] ([illegible]) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުގެ [illegible] [illegible]) [illegible] ([illegible] [illegible] 1) [illegible] [illegible] އަދި [illegible] [illegible] ([illegible]) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނިންމިއެވެ."[16]

11. ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނިންމުން ބިނާކޮށްފައިވާ އަސާސީ ސަބަބުތަކުގެ ތެރޭގައި އޮންނަނިވި ކަންތައްތައް ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

11.1 ތަޙުޤީޤު މަރުޙަލާގައާއި އަދި ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާގައި (އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް) ކުށަށް އިޢުތިރާފުވެފައިވުން؛

11.2 (އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް) ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާގައި އިޢުތިރާފުވެފައިވާ ތަޙުޤީޤު ބަޔާނުގައި ހުރި ވާހަކަތަކުގެ މައްޗަށާއި، ޙާދިސާ ހިނގާފައިވާ ގޮތުގެ މަޢުލޫމާތު ތަފާޞީލު، [illegible] ކަމުގެ މާއްދީ ތަކެއްޗާއި، [illegible] އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

---

[16] ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 07/Jv-C/2012 ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމް

ކަންކުރުވޫ ވަގުތު ބައިވެރިވެ ޖުދުވް ހިންގާ ތަނުގައި ނެތް ނަމަވެސް، ވަކި ނިޔަތެއް ނުވަތަ ޤަސްދެއް އޮތުމަށް ކަމެއް ކުރުމަށް ފުރިހަމަކުރުމުގައި މަސައްކަތްކުރުކަމަށް ބޭނުންވެގެން ނުވަތަ އެހީތެރިން އެކި ދައުރު އަދާކުރުމުގެ ފުރުސަތު ދިނުމަށްޓަކައި އެއްގޮތަށް އެއްބާރުލުން ނުވަތަ ޖަރީމާ ފުރިހަމަކޮށްދިނުން ސާބިތުވާ މިންވަރަށް ކާރު ހުރިކަމާއި ފެންނަ ހުރިހަމަ، އެއްގޮތަށް ސިފަކުރެވޭނީ ޖިނާއީ އުޞޫލުތަކުގެ ޖަވާބުގައި ހިނގާގޮސްފައިވާ "ފުރުޞަތު ބެއްލެވުމުގެ"ގެ ބެރިސްޓާއި އެއްގޮތް ބަޔަކަށް[17]

11.3 ފަސްދުގައި މިހެކި މަތާރުވުމުގައި ބައިވެރިވިކަން ސާބިތުވިނަމަވެސް، އަދި މިކަމަށް އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ އަދަބަކީ މަރުގެ އަދަބު ކަމަށްވިޔަސް މިކަމަކީ އިސްލާމްދީނުގައި ފާޙިޝްކަމުގެ މައްޗަށާއި ބަޣާވާތުގެ ހިމާޔަތްކުރުމަށްޓަކައި ފާޙިޝްކަމުގެ ބޭނުމުގައި ތަސްދީޤުކުރެވޭ ކުށެއްކަމުގައި ހުރިހާ އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި ގަބޫލުކުރާ ކަނޑައެޅިފައިވާ އަދަބެއްގެ ގޮތުގައި ޖަލަށްލުމުގައި "ޤާޟީ ފަރާތް ތޯ" ޕްރޮސީޖަރުގެ ދަށުން ހުކުމްކުރެވޭ ކަމުގައިވެއެވެ.[18]

އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުން އިޖުރާއީ ގޮތުން ފާހަގަކުރި ނުކުތާ

12. މިމައްސަލައަކީ ޖުވެނައިލް ކޯޓުން 13 ޑިސެންބަރު 2012 ނިންމާފައިވާ މައްސަލައެކެވެ. މިމައްސަލަ މިކޯޓަށް އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ހުއްދައަށް އެދިފައިވަނީ 14 އޮކްޓޫބަރު 2019 ގައެވެ. އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ހުއްދަ އެދި ހުށަހެޅުމުން، ކަނޑައެޅިފައިވާ މުއްދަތުގައި އިސްތިއުނާފުކުރެވި ނުވާ ސަބަބަކީ މަޤުބޫލު ސަބަބެއް

---

[17] ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 07/Jv-C/2012 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތު ނިމުނުކަމުގެ ރިޕޯޓުގެ ފާހަގަކުރުމުން ނުކުތާގެ 20 ވަނަ ނަންބަރު

[18] ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 07/Jv-C/2012 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތު ނިމުނުކަމުގެ ރިޕޯޓުގެ ހުކުމް.

ކަމުގައިވާތީ[19] އާއި މައްސަލައިގެ ބާވަތުން ބަލައި އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ހުއްދަ މިކޯޓުން ދޫކުރައްވައެވެ.

މިގޮތުން ހުއްދަ ދޫކުރައްވަނީ ހުއްދަ ދިނުމާ ގުޅޭ ގޮތުން ނިންމާ ޤަޟިއްޔާގެ އަޑުއެހުމަކުންނެވެ.[20]

13. އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ހުއްދައަށް އެދި ހުށަހަޅާ މައްސަލައާ ގުޅޭ ގޮތުން ނިންމުމުގައި މިމައްސަލަ ބަލައިދިނުމާ

މި ފަރާތްތަކުގެ ޝަރީޢަތުގައި ހިމެނޭ ފަރާތަކަށް ބައިވެރިވެވޭނެކަމެވެ. އަދި މިމައްސަލަ ބަލައިގެންދާ

ނުފެންނަކަމަށް ބެހެއްޓެވުމުން އެފަރާތުގެ ފާހަގަކޮށްލައިފައިވޭ "ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 07/Jv-C/2012

ވަސީލަތްތައް "ފަރުދުގައި މިނިވަން ވެރިކަމާއި، ފަރުދުގައި މިނިވަން ވެރިވުމުގައި ބައިވެރިވުމުގެ" މައްސަލަތަކުގެތެރެއިން

މިގޮތުގެ މައްސަލަތަކުގައި ގޮތެއް ނަންބަރު 2017/R-78 "ޖިނާއީ ޚާއްޞަ މައްސަލަތަކުގައި ޤާނޫނުގެ ދަށުން މިންވަރު

ޤާއިމު ކުރުމާއި ބެލުމުގެ އުޞޫލުތަކަށް ރިޢާޔަތްކޮށް ފަހަރެއް ތަޙުޤީޤުކުރުމުގައި މިންވަރު ބަލައިގެން ކުރުމާއި ބެލުމުގެ

އުޞޫލުތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރުމުގެ ފުރުޞަތު" ގެ ދަށުން ބެލުމުގެ އުޞޫލުތަކަށް ބަލައިގެން ރިޢާޔަތްކުރުމަށް އެކަށީގެން ދާއިރާ،

ހުއްދަ ދިނުމަށް ނުފެންނަކަމަށް ... މިވަނީ ފެނިފައެވެ.[21]

14. މިމައްސަލަ ބަލަމުންދާ ފަރާތްތަކުގެ ޝަރީޢަތުގައި އެފަރާތުގެ ހިމެނުމާއި (އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް)ގެ

ފަރާތުން އެކަން ފާހަގަކޮށްފައިވާ ބައްޔިނާތައް ކަނޑައަޅައިފައިވާތީ، އެފަރާތުގެ ބޭނުންގައި ހިމެނިގެންދާ އިޖުރާއަތުގައި

ނުހިމެނޭކަމާއި، އެއްޗިސްތަކުގެ ގޮތުން، އާންމު އުސޫލުން އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ހުއްދައިގެ މައްސަލަތަކުގައި

ބައިވެރިވާ ފަރާތެއް، މައްސަލަ ގޮތުން މައްސަލަ ބެލުމުގައި ބައިވެރިވާތީ އެކަން ސާބިތުކުރުމުގެ

ސަލާމަތްކަމަށް ގޮތްތަކެއްވެއެވެ.

15. އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ހުއްދަ ދިނުމާ ގުޅޭ ގޮތުން ނިންމުމުގައި ފަރާތްތަކުން ދާއިރާއާ ކަނޑައަޅައިފައިވާކަމަށް

އިސްތިއުނާފުގެ މައްސަލައިން އަނެއްފަރާތަށް ކަމުގައި ވާނަމަ، ހުއްދައާ ގުޅޭ ގޮތުން ނިންމުމުގައި

ހިމެނޭ ފަރާތްތަކުން ނިންމުމަކީ މައްސަލަ ބަލައިގެން މައްސަލަ އާންމު އުސޫލުން މިކޯޓުން މައްސަލަ

---

[19] މިކޯޓުގެ ނަންބަރު HC-IH/2020/04 "އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ހުއްދައަށް އެދި ހުށަހަޅާ މައްސަލަތައް ބެލުމުގެ ނިޒާމް"

[20] މިކޯޓުގެ ނަންބަރު HC-IH/2020/04 "އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ހުއްދައަށް އެދި ހުށަހަޅާ މައްސަލަތައް ބެލުމުގެ ނިޒާމް"

[21] މިކޯޓުގެ ނަންބަރު HC-IH/2020/04 "އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ހުއްދައަށް އެދި ހުށަހަޅާ މައްސަލަތައް ބެލުމުގެ ނިޒާމް"

ހަވާލާދީފައެވެ.[22] އެގޮތުން، މިމައްސަލައިގައި، ހުއްދަ ދިނުމުގައި ފަސޭހަތަކާ ރިޢާޔަތްކޮށްފައިވަނީ (އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް)އަށް ޤާނޫނީ ވަކީލަކު ނުލިބިގެން އިސްތިއުނާފު ފުރުޞަތު ހަނިވެފައިވާ ސަބަބަކީ އިސްތިއުނާފު ހުއްދަދިނުމަށް މަޤްބޫލުކުރެވޭ ޢުޛުރެއް ބެލުމުގެ މައްޗަށެވެ. މައްސަލައިގެ މައުޟޫޢުގައި އަދި އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކާ ގުޅޭ ފަސޭހަތަކާ އެއްވެސް ބަދަލެއް ދެއްކުމަށްފަހު، ހަމަހަމަކަމާ އިސްތިއުނާފަށް ފުރުޞަތު ދިނުމުގައި ދަޢުވާ ހިފެހެއްޓުމުގެ މަޤްޞަދު، މިމައްސަލަ ބެލުމުގައި އެފަދަ ބަދަލުތަކެއް ހުށަހެޅުމުގައި ޢަދުލު ޤާއިމުވާގޮތަށް ނިންމާފައެވެ.

އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކުގެ ބަޔާން

16. އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކުގެ ގޮތުގައި ދަޢުވާތަކުން ދިފާޢުގައި ޖަވާބުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ އަންނަނިވި ކަންތައްތަކެވެ.

16.1 އަދި ހަރަކާތް މަރުޙަލާގައި (އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް) ޝާހިދަކަށް ސަރުކާރުގެ ބަރާބަރުވެފައިވާ ހަމަޖެހުމާއި މިޤާނޫނުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ ތަފްސީލުގައި (އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް) ބުނެފައިވާ ތަރުތީބު ބަޔާންގައި އަދި ސަރުކާރުގެ މަޖިލީހުގައިވެސް އަދި ހަރަކާތް މަރުޙަލާގައި ޝާހިދު ކަމަށް (އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް) އިޢުތިރާފުވެފައިނުވާކަމަށެވެ. އަދި އެފަރާތުން ތަޙުޤީޤާއި ސަރުކާރަށް ދިން ބަޔާނަކީ ނަފްސާނީ ބިރުވެރިކަމުގެ ތެރޭގައި ހުރެ ދިފާޢާ ބަޔާނާއި ކަމަށް ފާހަގަކޮށްފައެވެ. އެގޮތުން، އެބަޔާނާއި ދިފާޢީ މައްސަލައިގައި ތުހުމަތުކުރެވުން އެއްނުވާތީއެވެ ރިޢާޔަތްކުރުމަށް ދަޢުވާ ކުރި (އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް)އަށް ބިރު ދެއްކުމުން ކަމަށް ބުނެފައެވެ. އަދި ކުރިމިނަށް ކޯޓުގެ ނަންބަރު

---

[22] މިގޮތަށް ހަވާލާދީފައިވާނީ ދަރި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2017/01 ޤަރާރު ސިޓީގެ މަޢުލޫމާތު ބިނާކުރި

357/Cr-C/2013 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި އިބްރާހިމް ވަސީމް ވެސް ވަނީ (އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް)އަށް ބިރު ދެއްކިކަމަށް އެއްބަސްވެފައިވާކަން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

16.1.1 ޖަވާބުގައި ދައުލަތުން، މިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ބުނެފައިވަނީ، މިމައްސަލައިގައި (އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް) ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ވެފައިވާ އިޢުތިރާފުން ރުޖޫޢަވެފައިވުމުންނާއި ދައުލަތުން އިތުރު ހެކި ހުށަހަޅާފައިނުވުމުން ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނިންމުން ބާތިލުކުރަންޖެހޭ ކަމަށް ދަޢުވާކުރެއެވެ.

16.2 (އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް)އަށް [illegible] ޙުކުމްކުރި އިރު، މަރުޙޫމް އަދީ ބަހަސްގެ ވާރިޘުންގެ ތެރޭގައި ބާލިޣުނުވާ ކުދިން އެމީހުންގެ [illegible] ގޮތެއް ނުނިންމާ [illegible] ކަނޑައެޅުމުގައި ތަޢުޒީރީ އަދަބެއްގެ ގޮތުން މުއްދަތެއް ނެތް ގޮތަށް ޖަލަށްލުމަށް ޙުކުމްކުރީ ޤާނޫނާ ޚިލާފަށްކަން (އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް) ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

16.2.1 މިގޮތުން ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ، (އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް) ޖަލަށް ލުމަށް ޙުކުމްކޮށްފައިވަނީ އަދަބެއް ދިނުމުގެ ގޮތުންކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވާކަމުގައި، އެގޮތުން ޖަލު އަދަބު ކަނޑައެޅުމަށްފަހު، ފަހުން މަދުގެ އަދަބު ކަނޑައެޅުމުގެ ގޮތެއް ނިންމުމަކަށް [illegible] ފުރުސަތު ދިނުމީ އެއްގޮތްކަމަށް ދެއަދަބު ކަނޑައަޅަންވާނެކަމަށް ދަޢުވާކުރެއެވެ. އަދި، އެފަދައިން އަދަބު ކަނޑައެޅުމަށް [illegible] [illegible] ގާނޫނީ ނައްޞެއް ނެތް ކަމުގައި، އެހެންކަމުން މިއީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 142 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފުކަމެއް ކަމުގައި ދަޢުވާކުރެއެވެ.

16.2.2 ޖަވާބުގައި ދައުލަތުން ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ، (އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް) ޖަލަށްލުމަށް ޙުކުމްކޮށްފައިވަނީ، ވާރިޘުންގެ ތެރޭގައި ބާލިޣު ނުވާ ކުދިންގެ ބެލެނިވެރިން [illegible] ވާރިޘުންގެ [illegible] [illegible] [illegible] ގޮތެއް [illegible]

ޞަފުހާގެ އުޖޫރައް ދިމާވެގެން އަދަދު ކަނޑައެޅުން ވަކި ދުއްރަބަން ވަސްކަތުތަކުގައި

ތަޢުޒީރީ އަދަބެއްގެ ގޮތުން، އެމުއްދަތަށް ޖުރުމާނާ ކުރަމުން (ރިސްޓިއެންޓް ޔުނައިޓެޑް) ޖަވާބު

ތަކުން ރުޅިވެރިކޮށްފައިވާ މުޅި މުޢާމަލާތުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ރިޢާޔަތްކުރެވިފައިނުވާކަމީ އެއީ

އެއްކަލަކަށް ދީ އަދަދެއް ދިނުން ކަމަށް ބުނެވޭ ބާރުލައި ނުނިކަމެތި ދަށުކުރެވުން

ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

16.3 މައްސަލަ އަދި ރަސްމީގެ ވާރިސުންގެ ޝަރުޢީ ހިސާބު ހޯދުމާއި ކުޅަދާނައި ދިޔަރު ނިޔާވެފައިވާކަމަށް (ރިސްޓިއެންޓް ޔުނައިޓެޑް)ގެ އަދަދާ ގުޅޭ ގޮތުން ކަނޑައެޅިފައިވާކަމަކީ (ރިސްޓިއެންޓް ޔުނައިޓެޑް)ގެ އަސާސީ ރައްޔިތުކަން އުނިކަން ލިބޭ ކަމަށްކަމާބެ މިކަމުގައި ޞަފުހާގެން އަދަދު ގުޅޭ ނިންމަން ޖީއާ ކަމަށް (ރިސްޓިއެންޓް ޔުނައިޓެޑް)ގެ ވަކީލުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

16.3.1 ޖަލްސާގައި ދައުލަތުން ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ، 29 މާރިޗު 2018 ގައި އެކޮޅުގެ ޝަރުޢީ ނިޔާވެފައިވާކަން ދައުލަތުން ނެރުނުކަމާއި، އަދި އެޖަލްސާގައި ކުޅަދާ ހުށަހެޅުއްވިނަމަވެސް މިމައްސަލައާއި ގުޅޭ ކަނޑައެޅުމާއި ޖެހޭކަމަށް 18 ފެބުރުއަރީ 2020 ދުވަހު ދައުލަތުން ޖަވާބު ކުޑަގައި ހުށަހަޅާފައިވާކަމެވެ.

16.4 ފަހުން އަދިވެސް ސާބިތުކުރުމަށް އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި ފުރިހަމަކުރުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާކަން، ފުރިހަމަ ނުކޮށް ފާސްކުރުމުގައި މިހާރު ގުޅުމުގައި ބައިވެރިވުމުގެ ކުށް (ރިސްޓިއެންޓް ޔުނައިޓެޑް)ގެ މައްޗަށް ސާބިތުކުރެވިފައި އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގެ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފުން ކަމަށް ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ. މިކަމާގެ ތަފްސީލުގައި (ރިސްޓިއެންޓް ޔުނައިޓެޑް) ބުނެފައިވަނީ، ފަހުން އަދިވެސް ދޫކުރެވޭތޯ ބެލުމުގައި ތުހުމަތުގައިވާ ވާރުގެ އަދަދުގެ ނިޔާއާއެކު ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަމަށް ހިނގާފައިވާ ކުރުގައި އެއްބަސް ހަދާ ފާރާއަކުން (ރިސްޓިއެންޓް

ފަރާތް)ގެ އަމަލެއް ފެންނަން ނެތްކަމަށެވެ. އަދި، މިމާއްދާގައި ތުހުމަތުކުރެވުނު އެކަން އެންމެފަހުގެ މުއްދަތަށް ކުރީ ސާބިތުނުވާކަމަށް ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާކަމަށެވެ.

16.5 ޤާނޫނީ ވަކީލުގެ އެހީތެރިކަމެއްނެތި ދިފާޢުވާ ބަޔާނާއި ސަބަބު އިޢުތިރާފުވުމާ ގޮތުގެ ޝަރީޢަތްކުރުމުގައިވާ ޤާނޫނީ ހިމާޔަތް ކަމުން (އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް) އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާއެއް ގޮތުގައި ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ.

16.5.1 މިނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި (އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް)ގެ ފަރާތުން ބުނެފައިވަނީ، މިމާއްދާގައި ތުހުމަތުކުރެވުނު އެއްފަރާތެއް ކަމުގައިވާ (ދަށުކޯޓުގައި ދައުވާލިބުނު ފަރާތް 1)ގެ ފަރާތުން އިސްތިއުނާފުކުރުމުން މިކޯޓުން ބެލުން ފަސްކުރުމުގެ[23] ޝަރީޢަތްކުރުމުގެ ނުކުތާގެ (ނ) ގައި ބުނެފައިވާ ޤާނޫނީ ވަކީލުގެ އެހީތެރިކަން ނެތި، މަރުގެ ދުށާ އަޙްވާލުން ވަރު މައްސަލައެއްގައި، ފުރަތަމަކުރުވާފައިވާ އިޢުތިރާފުކަން ބާރު ވެއްޖައިރު އިތުރު އެއްވެސް ހެއްކެއް ފޯރުކޮށްދީ ނެތި، އެއިޢުތިރާފާ އެއްވެސް ސަމާލުކަން ނެތް ބަޔާން އިޢުތިރާފުކުރުމުގައި ދެވިފައި ނެތް ކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާކަމަށެވެ. (އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް) ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ޝަރީޢަތްކުރިއިރު އަމިއްލަ ކުރެއްވުނު އިޢުތިރާފާ، ޝަރީޢަތްކުރިއިރުގައި ޤާނޫނީ ވަކީލުގެ ހާޒިރުގައި ނޫން ކަމަށާއި އިޢުތިރާފުވީ ސަރުކާރުން ކަނޑައަޅުއްވާ ގޮތުން ވަކިން އަމިއްލައަށް އިޢުތިރާފުވުން ކުރެވިފައިވާކަމަށާއި އެހެންނަމަވެސް (އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް)ގެ ބަޔާނަށް ބަލާއިރު އިތުރު ހެއްކެއް ހުށަހަޅާފައިނުވާކަމަށާއި، ދެން ހުރި ސަބަބުތަކެއް

---

[23] (ނަންހާމަނުކުރެވޭ) ވ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް، 2016/HC-A/127 ޤަޟިއްޔާ

ވާޤިޢާއާ ތަފާތެއް ނެތި ކަނޑައެޅިފައިވާ އުސޫލު މިމައްސަލައަށް ތަޠުބީޤުކުރެވޭނެކަމަށެވެ.

16.5.2 ދައުލަތުގެ ޖަވާބުގައި، މިކޯޓުގެ ސަރީޙަކުގެ މަޖިލީހުގައި ބަޔާންކުރައްވާފައިވަނީ، ހައިކޯޓުގެ ބާވަތްތަކުން ފާސްކުރުމުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ އުސޫލު މިމައްސަލައަށް ތަޠުބީޤުކުރުން ޖުމްލަކޮށް ކޯޓުގެ ޙުކުމް ބާޠިލުކުރަންޖެހޭ ސަބަބެއް ނުވާކަމަށެވެ.

16.6 (އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް)ގެ އިޢުތިރާފު ބަޔާނުގައި އޭނާގެ މައްޗަށް އުފުލިފައިވާ ދައުވާއާކަން އިޢުތިރާފުވެފައިވަނީ، އެކަމުގެ އެއްވެސް ތަފްސީލެއް ސަރީޙަކުން ހާމަކޮށްފައިނުވާތީ، އެބަޔާނުގައިވާކަންކަން ސަރީޙަކުން އެކަށީގެންވާގޮތަކަށް ވަކިކޮށްފައިނުވާކަމަށާއި ބުނެފައިނުވާތީ، އަދި މިއީ މަތީ ދަރަޖައިގެ ކޯޓުތަކުގެ ނިންމުންތަކާއި ޚިލާފުކޮށް ކަމަށް ބުނެ (އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް) އިސްތިއުނާފުގެ ނުކުތާއެއް ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

16.6.1 މިންކަމުގެ ތަފްސީލުގައި (އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް) ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ، އޭނާގެ މައްޗަށް ކޮށްފައިވާ ދައުވާ އަކީ "ގެސްޓުގައި މީހަކު މަރާލުމުގައި ބައިވެރިވުން" ކަމަށާއި އެހެންނަމަވެސް 29 ފެބްރުއަރީ 2012 ގައި ދީފައިވާ އިޢުތިރާފު ބަޔާންގައި ވަނީ " އަޅުގަނޑުގެ މައްޗަށް ދައުވާކުރެވުނު ހަރަކާތްތަކީ ގެސްޓުގައި މީހަކު މަރާލުމުގައި ގެސްޓުގައި މީހަކު މަރާލުމުގައި ބައިވެރިވުން ކަމުގެ ދައުވާ އަޅުގަނޑަށް ސާފުކޮށްދިނީ. އަޅުގަނޑު މިދައުވާއަށް އިޢުތިރާފުވަމެވެ." މިފަދައިން ކަމާއި އުޒުރުވެރިވުމާ ދަލީލުތަކަށް އިޢުތިރާފުވުމުން އެކަމާ ސަރީޙަކުން އިތުރު ސާބިތުވެފައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ގޮތުން މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ބަޔާން ސަރީޙަކުން ވަކިކޮށްފައިނުވާކަމަށް ދެކެވެން (އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް) ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

16.6.2 ޤަވާޢިދުގައި ދައުލަތުން ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ، 09 އޮގަސްޓު 2012 ދުވަހު ބޭއްވުނު އަޑުއެހުމުގައި (އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް) ބައިވެރިވެފައިވާކަން އިޢުތިރާފުވެފައިވާކަމާއި، އަދި އޭނާގެ މައްޗަށް [illegible] ބައިވެރިވުމުގެ ކުށުގެ ދައުވާކަމަށެވެ.

16.7 (އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް) މައްޗަށް ކުށް ސާބިތުކުރުމުގައި (އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް) [illegible] [illegible] ސަރވިސްއަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 52 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް) [illegible] [illegible] [illegible]

16.8 ފުލުހުންގެ ބަޔާން ނެގުމުގައި އަމަލުކޮށްފައިވާގޮތުން (އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް)ގެ ޙައްޤުތަކަށް އުނިކަން އައިސްފައިވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާ.

16.8.1 މިނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ، މިބާވަތުގެ މައްސަލަތަކުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޝަރީޢަތުގެ ފަރާތުން މިކަންކަން [illegible] ކުރިޔަށްގެންދާކަމަށެވެ. އަދި މިއީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިޖުރާއަތު [illegible] ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

16.8.2 ފުލުހުންނާއި [illegible] [illegible] ދައުވާއާއި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަދި ފުލުހުންގެ ބާރާއި [illegible] [illegible] [illegible] ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

16.9 މިބާވަތުގެ އެހެނިހެން މައްސަލަތަކުގައި ޝަރީޢަތް ހިންގާ ގޮތް ހިމާޔަތް އަވަސް އަދުވާލައިގެން މައްސަލަ ނިންމާފައިވަނީ (އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް)އަށް ހިތްވާނާ ބަޔާންކުރާ ކަރަކުރަކުރުމުގެ ނުކި ކަމަށް ބުނެ ފާހަގަކުރި ނުކުތާއެވެ.

16.9.1 މިނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި "ކުޑަކުދިން ކުރާ ކުށުގެ މައްސަލަ ބަލާ ޖުވެނައިލް އިންސާފުކުރާ އަދަބު ދިނުމުގައި އަމަލުކުރަންޖެހޭ ގޮތެއްގެ" ގައި ވަކިން ފުރުސަތު ފަރާތްތަކަށް ދޭ ބަންޑުންކުރެވޭކަމަށާއި، އިޖުތިމާޢީ ބަލާނުގެ ބައްޔަކަށް ކަރަކުރަކުރުންޖެހެނީކަމާއި، އެހެނިހެނަށްވުރެ، ޝަރީޢަތުން މުއްސަނދި އެއްގޮތަށް އަމަލުކުރެވިފައިނުވާކަމަށެވެ.

16.9.2 ޖިނާއީގައި ދުއްވާލުން ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ ބަލާފައި ގާއިދާއި ކުރުމާ ކުރުމުން ފަހުން އަމަލުކުރަން ފެށުން ގާއިދައްކަވުގައިވާތީ، މިގާއިދާގައި ބުނާ ކަންތައްތައް މިމައްސަލައަށް ތަތުބީގުކުރުމަށްކަމަށް ނުކުތާ ކަމަށެވެ.

16.10 އެކަނިގޮތުގެ ޝަރުޢީކޮށް ދެއް މިންވަރަށް ސާބިތުވާކަމަށް މިމައްސަލައާ ގުޅިގެން ޝަރީޢަތް ހިންގެވުނު ބޭލާ ފުރު އުސޫލުތައް ޢަމަލުކުރަންވާނެ މައްސަލަ ސާބިތުކޮށްފައިވަނީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 51 (ނ) ގެ ފުރުސަތު ދޭން ފާހަގަކުރި ނުކުތާއެވެ.

16.11 މަޤްޞަދު އަދި ހަސަންގެ ވާރިސުންގެ ބަޔާން ނަގާފައިވަނީ ކަނޑައެޅިފައިވާ އިޖުރާއަތު ފުރުސަތު ކަމަށް ދޭން ފާހަގަކުރި ނުކުތާއެވެ. މިގޮތުން ވާރިސުންގެ އަދަދު ދިމާނުވާތީއާއި، ތަޙުޤީޤުކުރުމާ ކުރުން ސާފުނުވާތީ R33-2014 ޤާނޫނުގައި މިހާރު ގެކުރުގެ ކުރި ތަފްސީލުކުރުމުގައި އެކުރުގެ ތަންފީޛުކުރުމުގައި އަމަލުކުރަންޖެހޭ ގޮތުގައިވާ ވާރިސުންނަށް އަންގަންޖެހޭ މަޢުލޫމާތު ހިފެހެއްޓިފައިވާ އުޅެން

ސާފުކޮށްދިނުމުގެ ([illegible] [illegible])ގެ [illegible] އުނިކަމަށް [illegible] ބުނެ ފާހަގަކުރި ނުކުތާއެވެ.

16.12 ވާރިސުންގެ ތެރެއިން މަރަށްފަހު ހިފަން ބޭނުންވާކަމަށް ތަރުކާތުގައި ބުނެފައިވާ ފަރާތަކީ މިހާރު މަރަން މަތު ހިފުމަށް ބޭނުންވާ ފަރާތެއް ކަމަށް ([illegible] [illegible])އަށް އަންގާފައިވުން، މިކަމަށް ސަރަހައްދުން ގޮތުގެ ކަނޑައެޅުން ޖެހޭނެކަމަށް.

16.12.1 ދައުލަތުގެ ފަރާތުން އެދިފައިވާ (ކުޑަކުއްޖަކަށްވާތީ [illegible])އަކީ އުމުރު 18 އަހަރު ނުފުރޭ ކުޑަކުއްޖަކަށްވުމުން، އެކަމުގެ ހައްޤު ދުރު ބަޔަކު ހޯދުމަށް އޭނާ ބާލިޣުވުމުން ހައްޤުން ދަރަނިއާއި ގޮތުގެ ނިންމާނެކަމާއި، ނަމަވެސް މިހާރު އޭނާ ނިޔާވެފައިވާތީ. އަދި ވާރިސުންގެ ތެރެއިން މަރަން މަތު ހިފަން ބޭނުންވާކަމަށް ދަޢުވާއަށް އަދި [illegible] ([illegible] [illegible])އަށް އަންގާފައިވާކަމަށް [illegible] [illegible] [illegible] ވާރިސުން [illegible] [illegible] ދައުލަތުގެ ފަރާތުން އެދިފައިވެއެވެ.

16.13 ޤާނޫނުއަސާސީގެ 59 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2018/SC-A/54,2011/SC-A/23 ޤާނޫނުއަސާސީގެ 143 (ށ) އަށް ރިޢާޔަތްކޮށް މިސާލުތަކުގެ މައްސަލަތަކުގައި އަމަލުކުރަމުން އަންނަ ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާއި، އަރިސްކުރާ ބަޔާންތަކުން ހައިކޯޓުން ރިޢާޔަތްކޮށްދެއްވުމަށް އެދިފައިވެއެވެ.

16.13.1 ދައުލަތުގެ ފަރާތުން [illegible] [illegible] ގޮތުގެ [illegible] [illegible] މިސާލުތަކުގެ މައްސަލަތަކުގައި އަމަލުކުރަމުން އަންނަ ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާއި އަދި [illegible] ބަޔާންތަކުން [illegible].

16.14 ފާޅުން ސާބިތުކޮށްފައިވަނީ ޢިއުތިރާފު ނެތް ކޮޅަކުން ކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

16.15 އަދި ހަސަން މަހުދީ ސަލާމު ދެނެގަތުމުގައި ސަބަބު އެބަސްކުރުމުގައި އެއްގޮތަށް ޤާނޫނާއި ކޮޅަކުން އަމަލުކޮށްފައިނުވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

17 މިމައްސަލައިގައި (އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް)ގެ ފަރާތުން އެދިފައިވަނީ އެއްވެސް ސަބަބެއް ނެތް މިންވަރަށް ސާބިތުނުވާތީ ޝަރުޢީ ކޯޓުގެ ނިންމުން ބާތިލުކަމަށް ކަނޑައެޅުމަކީ ފުރިހަމަ ނުވާ ދަޢުވާއެއް ކަމަށް ބިނާކޮށް ހުށަހެޅިފައިވާ ފުރިހަމަ ނުވާ ދަޢުވާއެއް ކަމުގައިވާތީ ކަން ސާބިތުކޮށްފައިވަނީ ބަޔަކު ނޫން ދަޢުވާއެއް ގޮތަކަށް ކަމަށް ކަނޑައަޅައިދިނުމަށެވެ.

18 ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ވެސް އެދިފައިވަނީ މައްސަލަ ސާބިތުނުވާކަމަށް ކަނޑައަޅައިދިނުމަށެވެ.

19 މިމައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފުގެ ނުކުތާތަކުގެ މައްޗަށް ބަލާއިރު މިކޯޓުން ދެކެނީ ކަނޑައެޅިފައިވާ މައިގަނޑު ކަންތައްތަކަކީ މިމައްސަލައިގައިވާ ފާޅު ޢިއުތިރާފުގެ ސައްޙަކަން ކަށަވަރުކުރުމާއި ހަމަ އަމަލުކުރަމުން ދިޔަ ފާޅުގައި އިސްތިއުނާފުގެ ދަށުން މިމައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ފާޅުކުރި ޢިއުތިރާފު ފާޅުވި ވަކިވަކި ނަގައި ފާ ފާޅުގައި ޢިއުތިރާފުވުން ބަލައިގެން ދެފަރާތުން ޢިއުތިރާފުން ރުޖޫޢަވެފައިވާ އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއް އޮތްތޯއެވެ. މީގެ އިތުރުން އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުން ފާޅުކުރި ޢިއުތިރާފުގެ މައްސަލަ ބިނާކޮށް ތަޙުޤީޤުގެ އިސްތިއުނާފުން މިމައްސަލައިގައި ފާޅުވި ގޮތް ކަނޑައެޅިދާނެކަމެވެ.

ފާޅު ޢިއުތިރާފު؛ ޢިއުތިރާފުގެ ކަށަވަރުކުރުން، އަދި ޢިއުތިރާފުން ރުޖޫޢަވުން

20 ޤާނޫނުއަސާސީގެ 52 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ އަންނަނިވި ފަދައިންނެވެ.

52ވަނަ މާއްދާ – ޢިއުތިރާފު؛ ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް ހޯދާ ހެކި

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިޢުތިރާފުވުމަކީ [illegible] [illegible]. މިގޮތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޝަރީޢަތުން [illegible].

21 ޖިނާއީ ޤާނޫނުގެ އިސްތިލާޙުގައި އިޢުތިރާފުވުމަކީ މުއްތަހަމު [illegible] ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ ކުށުގައި ޝާމިލުވާ އަމަލުތައް ކުރިކަމަށް އޭނާގެ އަމިއްލަ ނަފްސުގެ މައްޗަށް އިޤްރާރުކުރުމެވެ.[24] ޖިނާއީ މައްސަލަތަކުގައި އިޢުތިރާފު ދެގޮތަކަށް ބެހިގެންވެއެވެ. މީގެ ތެރެއިން ފުރަތަމަ ބައަކީ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައިވާ ޤަޟާއީ އިޢުތިރާފެވެ. ދެވަނަ ބައަކީ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުން ބޭރުގައިވާ ޤަޟާއީ ނޫން އިޢުތިރާފެވެ.[25] ޤަޟާއީ އިޢުތިރާފަކީ މުއްތަހަމު ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގެ ކުރިމަތީގައިވާ އިޢުތިރާފެވެ.[26] މިގޮތުން ޤަޟާއީ އިޢުތިރާފަކީ ޖިނާއީ މައްސަލަތަކުގައި ސާބިތުކުރުމަށް އެންމެ ވަރުގަދަ ހެއްކެވެ.[27] ޤާނޫނުއަސާސީގެ 52 ވަނަ މާއްދާއިން [illegible] [illegible] ހުރި ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައިވާ އިޢުތިރާފަކީ ހެއްކެއް ކަމުގައި ބެލެވޭނީ [illegible] ސާބިތުކޮށް [illegible].

22 ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައިވާ އިޢުތިރާފަކީ ޝަރީޢަތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].[28] ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ޤާޟީގެ ކުރިމަތީގައި [illegible] އިޢުތިރާފުވުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] ފުރަތަމަ [illegible] [illegible] ރަސޫލުﷲގެ [illegible] [illegible] [illegible] އިޢުތިރާފު [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]

---

[24] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2011/SC-A/23 ވަނަ ޤަޟިއްޔާގެ [illegible] ނުކުތާ 5

[25] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2020/SC-A/42 ވަނަ ޤަޟިއްޔާގެ 22 ވަނަ ޕެރެގްރާފު

[26] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2011/SC-A/23 ވަނަ ޤަޟިއްޔާގެ [illegible] ނުކުތާ 5

[27] [illegible] 23 ވަނަ ޕެރެގްރާފު

[28] ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2016/Sc-JC/06 ވަނަ ޤަޟިއްޔާގެ [illegible] ނުކުތާގެ ހަތަރުވަނަ ބައި

ޝަރީޢަތުގައި ހައްދު ކަނޑައެޅިފައިވާ ޖިނާއީ ކުށްތަކާ ގުޅިގެންވާ އިއްތިހާމުތަކެވެ. ދެވަނަ ހާލަތަކީ އާދައިގެ ދަރަޖައިގެ ހައްދުގެ އުޞޫލުގެ ކަމުގައި ވެސް އިއްތިހާމުކުރެވޭ. ޖިނާއީ ކުށެއްކަމުގައި ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ ހާލަތުގައި ވެސް އިއްތިހާމުކުރުން ތުހުމަތުކުރެވޭ ބަޔަކު މައްސަލަ ބެލުމަށް ނިސްބަތްކުރެވޭ ކޯޓަކަށް ހުށަހެޅުމުގެ ކުރިން އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގެ ޙައްދުގެ އުޞޫލުން ވިދާޅުވެފައެވެ. އެހެންކަމުން ބާރުގެ މައްސަލައެއް ފަދަ އާދައިގެ ދަރަޖައިގެ ހައްދު އެކުލެވިގެންވާ ކަމުގައި ޖިނާއީ އިއްތިހާމުން ތުހުމަތުކުރެވޭފަރާތް އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގެ ހުކުމް އިސްލާމީ ޝަރީޢަތާއި ޤާނޫނާ އެއްގޮތަށް ސާބިތުކުރުމާއި އެކުލެވޭ އަދިކަން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ފުލްބެންޗް ހުކުމް އާއި ޤާނޫނުއަސާސީގެ ޖިނާއީ ޤާނޫނު ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ.[29]

ވަކީލުސަރުކާރުގައި ވުޖޫދު އިއްތިހާމު

23 ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 07/Jv-C/2012 ފައިސަލާގައި (އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް)ގެ މައްސަލަ އުފުލުނު ދައުވާގައި އިއްތިހާމުކޮށްފައިވާ ގޮތުން ޝަރީޢަތް އަންނަނިވި ކަންކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

23.1 29 މާރިޗު 2012 ގައި ބޭއްވުނު ޝަރީޢަތުގައި، (އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް) އާދަގެ ބައްޕަގެ ހާޒިރުގައި ބުނެފައިވަނީ ދައުވާ ސާބިތުވެއްޖެކަމަށާއި ކުށަށް އިއްތިރާފުވާކަމަށެވެ.[30]

23.2 29 އޭޕްރީލް 2012 ގައި ބޭއްވުނު މަޝްވަރާގައި ކުރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތް ސާބިތުކުރުމަށް ޝަރީޢަތުން އެދުމުން ބަޔާންކޮށްފައިވާ ވަކި ތުހުމަތުތަކާ ސާބިތުކުރުމަށް ވަކި ތުހުމަތުތަކާ ގުޅޭކަމުގައި، ހަރުގަނޑު ފުރުޞަތުދިނުން ވަކި ގޮތަކަށް ސާބިތުކުރުމަށް އަދި އެހެނަސް ވަކިގޮތުގައި އޭނާ މަޖުބޫރުކޮށް އަދާކުރުމަށް ބުނެފައިވެއެވެ.[31] އަދި އޭގެ ޖިނާޔަތް އަދި ހަމަ އެކަން ފާހަގަކުރެވުނު، ނަމަ ތުހުމަތު ނަފީ ފާހަގަކޮށްފައިވާ ގޮތް އިއްތިހާމުކޮށްފައިވެ[32]

---

[29] ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2016/Sc-JC/06 ފައިސަލާގެ ފުރަތަމަ ނުކުތާގެ ދަށުން ބަޔާންކުރި ގޮތް

[30] ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ މަހުޟަރު ބައްދަލުވުމުގެ ޝަރީޢަތް ބޭއްވި ތާރީޚު

[31] ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ މަހުޟަރު ބައްދަލުވުމުގެ ޝަރީޢަތް ބޭއްވި ތާރީޚު

[32] ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތް ބޭއްވި ތާރީޚު

24 25 ޖުލައި 2012 ގައި (އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް) ޝަރީޢަތަށް ދިން ބަޔާނުގައި ބުނެފައިވަނީ އަންނަނިވި ފަދައިންނެވެ. މިބަޔާންދީފައިވަނީ (އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް)ގެ ވަކީލު އަދި ބައްޕަގެ ހާޒިރުގައެވެ.

> "[illegible]
>
> [illegible]
>
> [illegible]"[33]

25 [illegible] ޖަލްސާގައި (އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް)ގެ ވަކީލު [illegible]

[illegible] 18 [illegible]

[illegible][34]

26 13 ޑިސެންބަރު 2012 ގައި ޝަރީޢަތުގެ ޖަލްސާގައި (އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް) [illegible][35]

---

[33] 25 ޖުލައި 2012، [illegible]

[34] 25 ޖުލައި 2012 ގައި (އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް) ގެ [illegible]

[35] 13 ޑިސެންބަރު 2012 [illegible]

އިއްތިޙާދު [illegible]

27 (އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް)ވެފައިވާ އިއްތިޙާދު ޖުމްހޫރީ ޕާޓީގެ [illegible] [illegible] [illegible] އެފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަދި "ވޯޓުގައި [illegible] [illegible] ބައިވެރިވުން" ކަމަށާއި، [illegible] 29 މާރިޗު 2012 ގައި [illegible] އިއްތިޙާދު [illegible] ވަނީ "[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބައިވެރިވުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]." [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެފަރާތުން ބުނެއެވެ.

28 ޖުމްހޫރީ ޕާޓީގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible][36] [illegible] [illegible] 2012 [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].[37]

29 [illegible]، [illegible] [illegible]، (އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] "[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]" [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް)ގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

---

[36] [illegible] [illegible] 12/2016 ([illegible] [illegible] [illegible])

[37] [illegible] [illegible] 95-B9/147/2021/2 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 147-D/95/2021/7 [illegible].

ކުށްކަމާއި ސީދާގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސާބިތުކުރެވިފައެވެ. އަދި، ([illegible] [illegible])ގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސާބިތުކުރެވިފައެވެ.[38] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible] [illegible]) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

އިޤްރާރުން ރުޖޫޢަވި ސަބަބު ސާބިތުކުރުން

30 އިޤްރާރު ސައްޙަވުމުގެ ސަރުތު ފުރިހަމަވާ ގޮތުން [illegible] ވާ އިޤްރާރުގައި [illegible] ވ [illegible] [illegible] [illegible][39] [illegible] [illegible] [illegible] ވ [illegible] [illegible] [illegible][40] [illegible].

31 [illegible] [illegible] ([illegible] [illegible])ގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، "ނަފްސާނީ ބިރުވެރިކަމުގެ ދަށުގައި ހުރެ" [illegible]. [illegible]

---

[38] [illegible]

[39] ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2013/HC-A/84

[40] ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2013/HC-A/11 – 16

[illegible] އެއް ބިރުދައްކަވާފައި އެއް [illegible] އެނގެން ނެތެވެ. އަދި [illegible] ބިރުދައްކާފައިވާކަމަށް [illegible] [illegible] ނުވަތަ އަމަލެއް ހިނގާފައިވާކަން ވެސް އެނގެން ނެތެވެ.

32 މިމައްސަލައިގައި (އިސްތިއުނާފު ފަރާތް)ގެ ފަރާތުން [illegible] [illegible] ދިން ބަޔާނުގައި، އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އަދި [illegible] [illegible] އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (އިސްތިއުނާފު ފަރާތް)ވަނީ [illegible]. (އިސްތިއުނާފު ފަރާތް)ގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަދި [illegible]. އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (އިސްތިއުނާފު ފަރާތް) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަމުގައި ބެލެވެންނެތެވެ.

33 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، 29 ވަނަ ޖަލްސާގައި [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (އިސްތިއުނާފު ފަރާތް) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

([illegible]) [illegible][42] [illegible]

34 [illegible] ތުހުމަތުކުރެވުނު [illegible] ([illegible] 1) [illegible] ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 07/Jv-C/2012 ޤަޟިއްޔާއިން [illegible] ([illegible])[43] [illegible] (އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް) [illegible]

35 އަދި މިމައްސަލައިގައި [illegible] (އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް) [illegible] (އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް) [illegible] (އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް) [illegible]

36 . [illegible]

---

[42] ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2016/HC-A/127 ޤަޟިއްޔާ

[43] ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2016/HC-A/127 ޤަޟިއްޔާ

މަސައްކަތް ބިނާކޮށް ކަނޑައެޅިފައިވާ އުސޫލުތަކާއި އެއްގޮތަށް، އެކަމަށް ރިޢާޔަތްކޮށް މިމައްސަލަ ސާބިތުކުރާ ކަމަށް ކަނޑައަޅައިދިނުމެވެ.

37 [illegible] ޤާނޫނު[44] ގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި، މައްސަލައާ އެއްފަދަ އެހެން މައްސަލަތަކުގައި އެ ކޯޓުން ކުރިން ކޮށްފައިވާ ޙުކުމް ނުވަތަ އެ ކޯޓަށްވުރެ މަތީ ކޯޓަކުން ކޮށްފައިވާ ޙުކުމް ރިޢާޔަތްކުރަންވާނެ ކަމުގައި [illegible] [illegible] ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ[45] **[illegible] ވ [illegible]** [illegible]

38 ހައިކޯޓުގެ (**[illegible]**) ވ **[illegible]**[46] ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ އެއް އުސޫލަކީ [illegible]

39 [illegible]

---

[44] ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2010

[45] [2021] SC 60

[46] މިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2016/HC-A/127 ޤަޟިއްޔާ

ކަށަވަރުކުރުމުގެ ކުރިން ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސް އުސޫލު ދެމެހެއްޓުމަށް މިބައިގެ އެއް ކަން ބެލުމުގެ ބެލެނިވެރިން ބޭނުންވިނަމަވެސް ކުއްޖާ އަރިހުގެ ބެލެނިވެރިކަމުގެ އުފުލުމުގެ އެއް ކަން އަދާކުރަންވީއެވެ.

40 އެހެންކަމުން، ވަކީލު ޢައްޔަނު ކޮށްދިނުމަށް އެދޭކަމަށް މަސައްކަތްކުރުމަށް ސަރުކާރުން ކަނޑައަޅައިދޭކަން އެނގެން އޮތުމަށް ބަލާއިރު ކަނޑައަޅައި ބެލެނިވެރިޔާ ދުވަސްތަކަން އެނގެން އޮތް މިމަރުޙަލާގައި ވަކީލަކާ ނުލާ މި އިޖުރާއަތު ކުރިޔަށްގެންދިޔަ ހަމަޖެހުމަކީ އިންސާފުވެރިކަމެއް ނެތް ކަމެއް ކަމަށް ނިންމުމުގެ އިޚުތިޔާރުގައި ކަމުގައި ނިންމައިފައެވެ.

41 އަދި އަމަލުކުރަމުން ދާ ކުޑަކުދިންގެ ޢަދުލު ޤާނޫނު[48]ގެ ދަށުން ކުރެވޭ ތަޙުޤީޤުތަކުގެ މަރުޙަލާގައި ކަމުގައި ކުރެވޭ ސުވާލުކުރުމުގެ ހިނގަމުންދާއިރު އެކުދިންގެ ދިފާޢުގައި ވަކާލާތުކުރުމަށް ގާނޫނީ ވަކީލެއްގެ އެހީ ލިބިދިނުމަށް ކަނޑައަޅާފައެވެ.[49] އެގޮތުންނާއި ބެލެނިވެރިން ކުރިމަތިކުރާ ކޯޓުގެ ވަކީލާ ނުލައި އެއްވެސް ސުވާލެއް ބެއްލުމަށް ނުވަތަ ގާނޫނީ ވަކީލެއްގެ އެހީތެރިކަމެއް ނެތި ސުވާލުކުރުމަކީ ގާނޫނުގެ ޙައްޤެއްގެ ދަށުން އެކުދިންގެ ލިބިދޭ ހައްޤު ހިމާޔަތްކުރުމަށް ކަމެއްނޫނެވެ.[50] ސުވާލު ދެއްކި ވަކީލާ ނުލައި މިގޮތުގެ ކުރިން ހިނގާފައިވާ މަސައްކަތްތަކުގެ ނިންމުންތަކީ އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ހަމައެއްގައި މިފަދައިން ރިޢާޔަތްކުރެވޭނެ އުސޫލުތަކަށް ބަލަންޖެހޭނެކަމެވެ. ޖިނާއީ މުޙާކަމާއި "ޙައްޤު"ތައް ދޭހަވުމަށް ހިނގައިފާ ފުރިހަމައަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރު ވ ޢަބްދުﷲ [51]ގެ ޚިޔާލުގައި ކަނޑައަޅުއްވާފައިވެއެވެ. ބެލުމުގައި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާއި، ސުޕްރީމް ކޯޓުން ފާހަގަކޮށްފައިވާ، އަދި އަމަލުކުރަމުން ދާ ޖިނާއީ ޤާނޫނުން، އެގޮތުން ކުރިން ހިނގާ ފުރިހަމައެއްގެ

---

[48] ޤާނޫނު ނަންބަރު 2019/18

[49] ޤާނޫނު ނަންބަރު 2019/18 ގެ 65 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)

[50] ޤާނޫނު ނަންބަރު 2019/18 65 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)

[51] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2011/SC-A/23 ވަނަ ޤަޟިއްޔާގެ ފަނޑިޔާރުކަލުންގެ ނުކުތާ 7 ގެ (ށ)

ދައްކަން ބަޔާންކޮށްދީފައިވާކަމަށެވެ.[52] އަދި ދިމިސްޓޯން އަމަލުކުރުމުގައި ޖިނާއީ ތަޙްޤީޤުކުރުމުގެ ބާރު ކަމަށްވާނީ ޤާނޫނުއަސާސީ

ސަރަޙައްދު، އަދަދު އަޚްލާޤީ ހުކުމް ޖިނާއީ ޤާނޫނުން މުއައްސަސާގެ މުސްތަޤްބަލު އަސާސީ ބާރުތަކުގެ ބަދަލު ކަން

އެޅޭ ސިޔާސަތު ބެލުމުން އެނގެއެވެ.[53] ޤާނޫނީ ވަކިވުމުގެ އުސޫލުތަކާއި ކަމާއި ބާރުތައް މަސައްކަތްކުރުމުގެ

ބައްޔަކީ ޤާނޫނުއަސާސީން ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ އަސާސީ ބައެއްވެސް. އެހެންނަމަވެސް، މިއަސާސީ ބައެއް

ބާރުތަކުގައި، އެއީ އަދަބުދިނުމުގެ ދިޔަ އިޖުރާއަތް ބާރެއް، ކުރެވޭ ދަޢުވާ އުފުލުމުގެ ކުރިން ތަޙްޤީޤު

އަދުލުގެ ބާރުއަރިވާނެ އިތުރުގެ ހިނގަމުންދާ ޤާނޫނީ ގޮތެއް ބަޔާންކޮށް، ކުރިމަތިވާ އެއްޗެއް

ޤާނޫނީ ހިމެނޭ ސަރީޙަކޮށް އަދި ބާރުގެ ނިޔާވާ ޤާނޫނީ ގޮތުން ބަލާއިރު ނުކުރެވޭނެއެވެ.

42 ފުލުހުން ތަޙްޤީޤު ޤާނޫނީ، ވަކިވުމުގެ ޒާތީ ގޮތުން އިޖުރާއަތު ތަޙްޤީޤު އެއް، ހުކުމްދޭ އެކަމަށް ޤާނޫނީ

ސަރަޙައްދު ވަކިވުމުގެ އުނިގޮތް ކުއްލިއަކަށް ދައުލަތުގެ ތާރީޚުގައި. މިހައްދުގެ 30-32 ވަނަ ޕެރެގްރާފުގައި ހުރި

ކަންތައްތަކަށް ބަލައިލީ އަދަދު އެކަށީގެންވާ ޤާނޫނީ ސަރަޙައްދު އޮތް ކުރުގައި ނުދެކެމެވެ.

43 މިމައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފުވާން ޤާނޫނު ތަޙްޤީޤުކުރުމުގެ އޮތް ކަން ސާބިތުކޮށްދިނުމުގެ ގޮތުން،

(އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް) ކުރިމަތިލާފައިވާ ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 357/Cr-C/2013 ޤަޟިއްޔާގައި

(އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް) ހުށަހެޅުމުގެ ގޮތުގައި ހާޒިރުކުރުމުން އެއް އަމުރުކުރައްވައިގައި ތުހުމަތުކުރުމުން

އިބްރާހީމް ވަސީމް އެކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ބަޔާންކޮށްދިން. މިއީ ޤާނޫނީގޮތް ކޯޓުގައި މައްސަލަ

ހިނގުމުން ދިރާސާ ދިޔައިރު ހުށަހެޅި ބަޔާނެވެ.

44 ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 357/Cr-C/2013 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި އިބްރާހީމް ވަސީމް

ބުނުއްވައިފައިވަނީ "މައްސަލަ ތަޙްޤީޤުކުރަން އޮތީ ހިމެނޭ އެކުލެވޭ ކާރިސާގެ އެކުލެވޭ ކޯޓަށް ކުރިން.

---

[52] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2011/SC-A/23 ވަނަ ޤަޟިއްޔާގެ ފައިސަލާކުރެއްވުމުގެ ނުކުތާ 7 ގެ (ހ)

[53] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2011/SC-A/23 ވަނަ ޤަޟިއްޔާގެ ފައިސަލާކުރެއްވުމުގެ ނުކުތާ 7 ގެ (ހ)

އަޅުގަނޑު މީނާ ކައިރީގައި އެއްބަސްވާނަން، އެއްބަސްވެއްޖެއްޔާ [illegible] މީހުންވެސް [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މީހުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މީހުންވެސް [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑު [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]"[54] [illegible]. ([illegible] [illegible]) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible] [illegible]) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުގައި [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

45 [illegible] [illegible] ([illegible] [illegible]) [illegible] [illegible] [illegible][55] [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible] [illegible]) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible] [illegible] [illegible] 1) [illegible] ([illegible] [illegible] [illegible] 1) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible] [illegible] [illegible] 1) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible] [illegible] [illegible] 1) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]،

---

[54] [illegible] [illegible] 02 މާރިޗު 2016 [illegible] ކޯޓުގެ [illegible] [illegible]

[55] [illegible] [illegible] 2016/HC-A/127 [illegible] [illegible]

(އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް) ޝަރީޢަތުގައި ވީ އިޢުތިރާފާއި [illegible] ބަޔާނުގައިވާ ވާހަކަތަކަށް ބަލާއިރު އަދި ހަސަން [illegible] [illegible] ވާހަކަ ދެއްކިކަމުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިޢުތިރާފުވާކަން ސާފުކޮށް އެނގެއެވެ. އަދި [illegible] [illegible] ހަސަން [illegible] [illegible] [illegible] ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ސާފުކޮށް ބުނެއެވެ. އެހެންކަމުން، (އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް)ގެ ފަރާތުން އިޢުތިރާފުވުން އޭނާގެ ބައިވެރިވުން މިމައްސަލައިގައި އެއް ގޮތް ސާފުވުމާއި އަދި ހަސަން [illegible] ނިޔަތް އޮތް ކަން [illegible] [illegible] ކުރުމަށް [illegible] އާލާތެއް ގެނައުމުގައި [illegible] [illegible] [illegible] މިމައްސަލައިގެ [illegible] [illegible] ކަމުގައި ދެކެމެވެ.

46 ބުނެވިދިޔަ [illegible] ކަންތައްތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރާއިރު ([illegible]) [illegible] [illegible][56] [illegible] [illegible] [illegible] މިމައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަމުގައި [illegible]

[illegible]

47 ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 07/Jv-C/2012 ޤަޟިއްޔާގައި (އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް)ގެ [illegible] [illegible] އުފުލިފައިވަނީ [illegible] ([illegible] 1)[57] ގެ [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

11 ވަނަ މާއްދާ – [illegible]

---

[56] 2016/HC-A/127 ޤަޟިއްޔާ

[57] (ޤާނޫނު ނަންބަރު 1981/1)

[illegible] [illegible]، [illegible]، [illegible] [illegible] ނުވަތަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ނުވަތަ [illegible]، [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible]، [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

12 ވަނަ މާއްދާ – "ކުށުގައި ބައިވެރިވުން"

ކުށުގައި "ބައިވެރިވުން" އަކީ:-

ހ. އެއްވެސް ފަރާތެއްގައި [illegible] ނަސޭހަތްތެރިވުން، [illegible] [illegible] ނުވަތަ [illegible] [illegible] [illegible] ނުވަތަ [illegible] [illegible] [illegible]؛

ށ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]؛

ނ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

13 ވަނަ މާއްދާ - "[illegible] [illegible]"

[illegible] "[illegible]" [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުވަތަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުވަތަ [illegible].

48 މިމައްސަލައިގައި (އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް)ގެ މައްޗަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްލާމީ [illegible] [illegible] "[illegible]" ގެ [illegible].[58] އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި

---

[58]

ޠަވާފުޤުގެ [illegible] [illegible] [illegible]، އެންމެ މީހަކު މަރާލުމުގެ ކުށުގައި އަހުލުއްސަންޢާ ގެ 07 މީހަކު [illegible]

އިސްލާމީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible][59]، [illegible] [illegible] [illegible].[60]

49 ޠަވާފުޤުގެ އުސޫލުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].[61] [illegible]،

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].[62]

---

[59] It is narrated in Al-Musannaf Abi Shaibah, Vol. IX, page 347 that— "The husband of a woman of the city San'a disappeared by leaving her step-son in the house. In his absence, the woman had illicit relations with a person and said to her friend that this child will nickname them by disclosing their relation and asked him to kill the child. When he refused to do so she discontinued her illicit relation with him. Ultimately, the woman, her friend, her servant and another person jointly agreed to kill the child. After killing, they cut his body into pieces and then threw it into a well. When the incident came to the knowledge of the people the Governor of Yemen arrested the persons concerned. He and other culprits make confession before him. The Governor of Yemen brought the matter into the notice of Hazrat Umar. In reply, Hazrat Umar ordered him to kill all of them and said "By God, if all the inhabitants of San'a participated in committing this crime, I would have killed all of them."

[60] , Hazrat Umar was not sure about the correctness of his decision until he asked Hazrat Ali that 'if you apprehended several persons in committing a crime of theft, would you order amputation of their hands?' Hazrat Ali said, yes! 'The same principle would be applied here.'Then, Hazrat Umar ordered to kill all of them." (Al-Mufiqat fi Asul al-Shari'ah, Labi Ishaque Al-Shatibi, Vol. III, page 11 Dar al-Ma'rafat, Beirut, Lebanon). There is another incident that Hazrat Ali had also ordered the execution of three persons in retaliation of killing a single person. It is thus so stated in as under:— Likewise, Hazrat Ali also executed, many persons in retaliation of one person (This precedent is followed by the majority of Jurists and Companions of the Holy Prophet).

[61] . In Fiqh terminology, two words Tawafuq and Tamalu' are very common to denote such a situation. There is, however, a big difference between the Hanafis and the rest of the Jurists in determining the meaning of Tamalu'. According to Jumhoor Tamalu' is like Tawafuq to commit a crime jointly without having prior agreement or conspiracy, that is to say they just agree on the spot to commit a crime jointly without prior planning and agreement. While according to Malikis Jurists, Tamalu' meant to commit a crime jointly by several persons in furtherance of common intention and prior agreement.

[62] According to Maliki each member of the group shall be liable to punishment specified for the commission of the crime regardless of their direct participation in the crime. Each of them would be considered as it was done individually. 14. In other words, according to Malikis, mere presence at the spot of occurrence of crime with an intention of such commission is sufficient to make a person liable to punishment for such crime irrespective of the nature of his participation and assistance. According to Hanafis, however, all participants shall be punished with a punishment of Qisas in the case of murder and the person, who after agreement, merely assists at the place of occurrence he will, however, be awarded Ta'zir punishment which may go to the extent of death punishment but only as Ta'zir, not as Qisas. 15. According to Shafi'is and Hambalis, all will be liable to the same punishment provided they all intended to commit the said crime and participate in the commission of the crime, even if other person or persons engage themselves in some minor act like beating with a stick, etc. However, the preferred opinion of the Jumhoor of the Fuqaha (multitude majority overwhelming of the Jurists) is that if several persons participated in killing a single person, all of them shall be liable to death punishment. This is so stated in Abu Zahra's book, page 402 (ibid). 17. However, the jurists are of the opinion that if the concept of joint liability is ignored, then "Mischief in the land" will spread on earth.

50 އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގެ ބުނެވިދިޔަ އުސޫލުތަކަކީ، އިސްލާމީ ޤާނޫނުތަކުގެ ޝަރުޢީ ކޯޓުތަކުން ބަލައިގެންފައިވާ އުސޫލުތަކެކެވެ. ތަޢާރުފުވާ ގޮތުން ބުނެވިދިޔަ އުސޫލުތައް ފާހަގަކުރެވޭ ގޮތަށް ޝަރީޢަތް ކޯޓުގެ ސުންނަތް ހަމީދު ވ ފުޤަހާއުން އުޞޫލު ފާހަގަކޮށްފައި ދެއްކިގެން[63] ތަފްސީލުކޮށްފައިވެއެވެ.

51 އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފުލްސިޓިން ޤަރާރު ވ ފެހިވަރު ހަމާ[64] މައްސަލައިގައި ޤަރާރެއް ހަދައިގެން ދިނުން މަޤާމުގެ މައްސަލަތަކުގައި އާއްމުކޮށް އަމަލު ކުރަނީ ގޮތް ދޭއިރު މައްސަލަ ކަމުގައިވާނަމަ، ދިނުމަށް މަޤާމުގެ ގޮތުން ގޮތް އަމަލު ހިންގުމުގައި ބައިވެރިވާ އުސޫލުގައި ފާހަގަކުރެވޭ މަސައްކަތް ނިޔާވެރިކަމާ އެކަމަކު އިސްލާމީ ޝަރުޢީގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ފަސޭހަ ހިފުމުގެ ސަބަބުން ދިނުން އެއް އަދާކުރަން ނިޔާއި ގޮތުގައި ބުނުއްވެވުން މަސައްކަތްތަކުގައި ވެރިކަމާއި، މަޤާމު މަތީގެ އަދަބުން ސަލާމަތްވުމަށް ކަމެއް ދިނުން އާއްމު ގޮތުގައި ޙައްޤު ނިޔާވެރިކަމުގެ ނިޔާ ދިނުމަށް އަދަބަށް ގެތެރޭގައި ހިމެނޭ ނިޔާވެރިކަމާއި، އަދި މިޙާލަތު މިހެން މަސައްކަތްކުރާ ގޮތުގައި ފާހަގަކުރުން މަޤާމުގައި ބައިވެރިވާ ގޮތްތައް ފާހަގަކުރެވުނު ދިނުމާ މަޤާމުގެ އަދަބު ދޫކޮށް ސަލާމަތްވުމަށް އިޚްތިޔާރު ވެރިކަމާ ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ.[65]

52 ޤާނޫނުގެ ބައްޔާ ދިނުމަށް މަޤާމުގެ އެކަމާ ދިނުމުގެ ފާހަގަކުރެވޭ ޝަރުޢީ ދިނުމާއި ގުޅޭ ކަންކަމަށް ސަބަބުވާ ކަމުން، އެކަން މައްސަލައަކީ، އެގޮތް ބުނެވިދާނެ ކަމުގެ ދިނުމުގެ އަދަބު އާއި އެގޮތް ޤާނޫނަކީ، އެކަމުގެ ފަރާތް ހިމެނޭ އަދަބުގައި ނުލިބެނީ، އެޤާނޫނުގެ ދިނުން އެއަދަބު ހިންގުމުގައި ބައިވެރިވާ ސަބަބުގައި އެއްކޮށް ނެތިދާނެ އެކަމަށް މަޤާމުގައި ބައިވެރިވާ ފާހަގަކުރެވޭ ކަމުގައި ބައި އެއްކޮށް ހިފެހެއްޓުން

---

[63] Daniel P .Strouthes LAW AND POLITICS A CROSS- CULTURAL ENCYCLOPEDIA Oxford, England

[64] ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2013/HC-A/11 ޤަޟިއްޔާ

[65] ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2013/HC-A/11 ޤަޟިއްޔާ

ވެސް ހިމެނޭކަމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ **[illegible] [illegible]** ވ **އެޓަރނީ ޖެނެރަލް**[66] ގެ މައްސަލާގައި ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ.

53 ކުށްކުރަން އެހީވުމާއި، ތައްޔާރުވުމާއި [illegible] ޖިނާއީ [illegible] ނިޒާމުގައި [illegible] [illegible] ތައްޔާރުވުމުގެ މަރުޙަލާއިން [illegible] މަނާކުރެވުނަމަ އަސްލު ކުށްކުރުން ހުއްޓުވޭނެއެވެ.[67] ކުށެއް ކުރުމުގައި ބައިވެރިވުމުގެ [illegible] އަސްލީ ކުށާއި (principal offence) [illegible] ތަފާތު ކުރެވެއެވެ. [illegible] [illegible] [illegible] ކުށް [illegible] ހާލަތުގައި، ކުށުގެ ބައިވެރިޔާގެ މައްޗަށް ކުށް ސާބިތުކުރުމުގައި ބަލަންޖެހެނީ ކުށުގެ ބައިވެރިޔާގެ ނިޔަތާއި ބައިވެރިވުމުގައި [illegible] [illegible].

54 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަނޑައެޅުމުގައި، ޢިލްމުވެރިންގެ މެދުގައި [illegible] ([illegible] [illegible])ގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 11 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ؛

> "އެއްވެސް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުވަތަ [illegible]."

---

[66] 2005/HC-A/56

[67] The more these preparatory acts are distinguished, for the purpose of prohibiting them, the greater the chance of preventing the execution of the principal offence itself. If the criminal be not stopped at the first stop of his career, he may at the second or the third. It is thus that a prudent legislator, like a skillful general, reconnoitres all the external posts of the enemy, with the intention of stopping his enterprises. He places, in all the defiles, in all the windings of his route, a chain of works diversified according to the circumstances but connected among themselves, in such a manner that the enemy finds in each, new dangers and new obstacles. See Jeremy Bentham's works Vol I, Part III, Ch XV p 560 also Halbury's law of England (4th edn paras 44-55;

55 މިމައްސަލައިގެ ހިމެނޭ ހާދިސާއަށް މިއާބެހޭނަމަ 9 އަހަރުފުރިފައިވާއިރު، ފޭސްބުކް މަރުގެ އަސާސީ ކުށް ޖުރުމުތަކުރުވުން އެއްވެސް ފަރާތެއްގެ މައްޗަށް ސާބިތުވެފައެއް ނުވެއެވެ. ކުށް ސާބިތުކޮށްދެވުނު ހެކި ފޯރިކޮށްދިނުން އެންމެންނަށް ދޭނުކުރުވައިދެނެ ދުވަހުގެ ބަޔާން އެނގެއެވެ.

56 މިމައްސަލައިގައި އަސާސީ ކުށް ސާބިތުކުރުމުގައި ދައުލަތުން އަމަލުކުރެވިފައިވާ ގޮތުގައި ސާފުވެއެވެ ކަށަވަރުވެދާ ހެކި ކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

57 ފޭސްބުކް މަރު ފަހަރު މައްސަލާ މިމައްސަލަ ސާބިތުކުރުމަށް ދައުލަތުން ސަރީއަތަށް ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލައާ ގުޅިގެން ތަޙުޤީޤު މަރުހަލާގައި ނިގުޅައިވާ ބަޔާންތަކެވެ. އިތުރުން ހުށަހަޅާފައިވާ އަދި ކަލަންޑަރުގެ މަރު ސާބިތުކުރެއްވި[69] ފޮޓޯ ޑީޖިޓަލް ރެކޯޑެވެ.[70]

58 މައްސަލައިގައި ތަޙުޤީޤަށް ނިގުޅައިވާ ބަޔާންތަކަށް ޖުރުމުތަކުރުވުން ހާމަކުރެވޭނެ ތަޙުޤީޤުގައި ކުރެވިފައިވާ ދިނުމުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް މައްސަލައާ ގުޅޭ ފާއިތު ހުކުމް ތަޙުޤީޤަށް ހުށަހެޅިފައިވާކަން އެނގެއެވެ.[71] ޖުރުމުތަކުރުވުން ހާމަކުރެވޭނެ ބެލިހުރުމުން ދީ ކުރީދުވަހު ޑޮކްޓަރެއްން ވަގުތު ނޫނީ ވަރަށް ވަރަށް ވަރުގަދަ ވަރުއެއް ކުރުގެ މާރާމާރީން ފިޔަވަޅުކަން އެއްގެ ފިނި ހާލަތު ތަޙުޤީޤަށް މިހާރާ ބައްދަލުން އެނގެއެވެ.[72] ޖުރުމުތަކުރުވުން ހާމަކުރެވޭނެ ހިޔާލުތަކުން ދިނުމުގެ މައްޗަށް އެހާލަތުން ދެއްކި ތަންތަން ވަޑައިގަތުމުގައި ފަރި ފެނިފައިވެއެވެ.[73] ޖުރުމުތަކުރުވުން ހާމަކުރެވޭނެ ބެހި ހަދައިން ވަސީލާ ބެލެހެއްޓުމަށް ޑިޖިޓަލް ރެކޯޑުގައި ބެލުމުން ތަޙުޤީޤަށް ބައްދަލުކުރި ހާމަކަން ފެނިފައިވެއެވެ.[74]

---

[69] ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 07/Jv-C/2012 ފާސިލާޓުގެ ސަރިޔަތުތެރިހުރުމުގެ ދިފާޢުގައި ތަޙުޤީޤުގެ ޞަފްޙާ ނަންބަރު 45 ވަނަ ޞަފްޙާ ބަލާށެވެ
[70] ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 07/Jv-C/2012 ފާސިލާޓުގެ ސަރިޔަތުތެރިހުރުމުގެ ދިފާޢުގައި ތަޙުޤީޤުގެ ޞަފްޙާ ނަންބަރު 47 ވަނަ ޞަފްޙާ ބަލާށެވެ
[71] (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނު)، އިޖްތިމާޢީ ވަސީލަ ތަޙުޤީޤަށް ދިނުމުގެ ބައްދަލު، 18 ޖަނަވަރީ 2012
[72] ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 07/Jv-C/2012 ފާސިލާޓުގެ ސަރިޔަތުތެރިހުރުމުގެ ދިފާޢުގައި ތަޙުޤީޤުގެ ޞަފްޙާ ނަންބަރު 68 ވަނަ ޞަފްޙާ ބަލާށެވެ
[73] ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 07/Jv-C/2012 ފާސިލާޓުގެ ސަރިޔަތުތެރިހުރުމުގެ ދިފާޢުގައި ތަޙުޤީޤުގެ ޞަފްޙާ ނަންބަރު 62 ވަނަ ޞަފްޙާ ބަލާށެވެ
[74] ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 07/Jv-C/2012 ފާސިލާޓުގެ ސަރިޔަތުތެރިހުރުމުގެ ދިފާޢުގައި ތަޙުޤީޤުގެ ޞަފްޙާ ނަންބަރު 64 65 އަދި 66 ވަނަ ޞަފްޙާ ބަލާށެވެ

59 އެންމެނަމަވެސް ބުނެވިދިޔަ އެއްވެސް ހެއްކެއް ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ޝަރީޢަތަށް ހުށަހަޅާފައިނުވެއެވެ. އަދި ހަސަން މަރުވެފައިވީ ތޫނު އެއްޗަކުން ދިން ހަމަލާއަކާ ގުޅިގެން މެޑިކަލް ރިޕޯޓުން އެނގެން އޮތް އިރު ރިޕޯޓު ތައްޔާރުކުރި ފަރާތެއް ހެކީގެ ގޮތުގައި ހުށަހަޅާފައިނުވެއެވެ. [illegible][75] [illegible]

60 [illegible] 03 [illegible]

---

[75] [illegible] 25 [illegible] 2012 [illegible]

61 އިސްލާޙު ސަރަޙައްދުގައި އޮންނަނީ ހައްދު މައްސަލަތަކުގައި ސަރުކާރާއި ވަކިވެން ދިރުވުމަށެވެ. މިމައްސަލައިގައި އަސާސީ ކުރު ސާބިތުކުރުމަށް ދައުލަތުން އެއްވެސް ހެކި ފާހަގަކޮށް ހުށަހަޅާފައިނުވެއެވެ.

ހުކުމުގައިވާ ދަލީލުގައި ބަޔާން ކުރާ ކަރުދާސްތަކާއި ބަލާފައިވާ ގޮތުން، އަދި ހަމަސް މަރުވުމުގައިވާ ކަންކަމަށް އެކަށީގެން ނުވާކަމަށް، އަކަންކަމުގެ ތަފާތު ކަމަކަށް ވަސީލަތް ހުރި ނަސީބު ހެކި އެއްވެސް ހުށަ ފާހަގަކޮށް ނުވެއެވެ. (އިސްތިއުނާފުވާ ފަރާތް)ގެ މައްސަލަ ގޮތް ސާބިތުކުރި އޮންނާ ދިފާޢުގެ ކަމުގައިވާކަން، ބަޔާންވާ މަސައްކަތުގައިވެސް އަދި ސަރަޙައްދުގެ މަސައްކަތުގައި މަރުގެ އަމަލު ހިންގުމުގައި އެކަ ބައިވެރިވާކަމަށް އެކަ ބަލައިގަނެވެއެވެ. ދައުލަތުގެ ބަޔާނާ ބަލައިފި ވަޒީފާ ހެކިވެސް ހުށަހެޅި ވަކި (އިސްތިއުނާފުވާ ފަރާތް)އާ ގުޅޭގޮތުން ނިމުނުގޮތެވެ. މަޤާމުކަމަށް ބުނެފައިވާ ގޮތުން ހަޤީޤީކޮށް، އެއިރުން ދޭހަވަނީ (އިސްތިއުނާފުވާ ފަރާތް)ގެ ބަސް ހުށަހެޅީ ޤާނޫނުގައި ހުކުމްކުރި ދައުލަތުގެ ސާބިތުވާނެ ނުވެއެވެ.

62 ސަރަޙައްދަށް ކަމަށް ސާބިތުކުރުވުމަށް އެކަމުގެ ކުރިމަތީން ދަށުން ގޮތަށް އެކަމާބެހޭ އެކަން ކުރީ ބައެއް ސިފަކުރެވިދާނެ ކަމާއި ގާނޫނުއަސާސީގެ 51 (ހ) ގެ މަޤްޞަދު ހުރިހާ ފުރުޞަތަކަށް ދީފާ ހުށަހަޅާ އެއްވެސް ސަރަޙައްދުގައި ސާބިތުކުރުމަށް ސާފުކަމެއް ސަރަޙައްދަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ގޮތް ހުކުމުގެ ތަނުގައިވާ ސަރަޙައްދުގައި ދީފާ ހުށަހަޅާފައިވާ ސަރަޙައްދުގެ ތަފާތުތައް ބެލުމުގެ މައްސަލައިގެ ހައިކޯޓުގެ **ފަރުދީ ވަކީލް އާ ދެ ދިވެހި ދައުލަތު (ދަ)**[76] ގެ ކަރުދާހުގައި ކަނޑައެޅުއްވާފައިވާނެ، މިމައްސަލައިގައި ސަރަޙައްދުގެ މަސްލަހަތު ހުށަހަޅާ ހުކުމް ދަލީލު ބަޔާންވާ ކަމަށް ސަރަޙައްދުގެ ކަރުދާހުގެ ކަމަށް ބަޔާނުގައި އިސްލާޙު ސަރަޙައްދުގައި އެއްވެސް ސާބިތުކުރި ނަގާ ސާބިތުކުރުމަށް ގަބޫލު މަތީގެ އަދަދު ކަނޑައެޅިފައިނުވާކަމުގައިވެއެވެ.

---

[76] ހައިކޯޓުގެ 2008/HC-A/295 ޤަޟިއްޔާގެ ނިންމުން (ރ)

63 އެހެންކަމުން، މިޙާލަތުގައި ތަޢާރުޟުގެ އުސޫލުގެ ދަށުން ޤަސްދު މަރުގެ އަދަބު (އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް)ގެ އިޢުތިރާފުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް ކަނޑައެޅިދާނެކަމުގައި ނުދެކެމެވެ. އެހެންނަމަވެސް، އޭނާ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި އިޢުތިރާފުން ޤަސްދު މަރުގެ ކުށުގެ [illegible] ބައިވެރިވިކަން ސާފުކަން އެނގެން އޮތުމުން ބައިވެރިވި މިންވަރުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް އޭނާއަށް އަދަބު ކަނޑައަޅަންވާނެކަމުގައި ދެކެމެވެ.

އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކުގައިން ފާހަގަކުރެވުނު އެހެނިހެން ކަންކަން

64 މިމައްސަލައިގެ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކުގައި (އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް)ގެ [illegible] ތުހުމަތުގައި، [illegible] (އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް) ޖަލުގައި ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް [illegible]. މިމައްސަލައިގައި [illegible] މައްޗަށް ބަލައި [illegible] (އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް)ގެ އިޢުތިރާފުގެ މައްޗަށް [illegible] މައްސަލައިގެ ބުނުމަށް [illegible] މައްސަލަތަކުގައި ވާރިޘުންގެ ހައްޤު ހިމެނީ ވާރިޘުންގެ [illegible][77] [illegible]

---

[77] [illegible] 2016/SC-JC/06 [illegible] 19 [illegible] 20 [illegible] 33 [illegible] /Cr-1158 [illegible] C/2012 [illegible]

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible][78] [illegible] [illegible] ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ ކަން ފާހަގަކުރަމެވެ.

65 ވާރިޘުންގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ކުޑަ ކުއްޖާ [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible] [illegible]) [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 07/Jv-C/2012 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ޤާނޫނުއަސާސީގެ 274 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 274 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި [illegible] [illegible]"

[78] [illegible] [illegible] [illegible]

ކުރު ގޮތެއް ކަނޑައެޅުމަށްޓަކައި އެކަށީގެން މައްސަލައެއް ހުށަހަޅައި އެކަމުގައި ހިނގަމުންދާކަމަށް ދައުލަތުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.[79]

66 މަރްޙޫމްގެ އަދި ހަސަންގެ ވާރިސުންގެ ބަޔާން ނަގާފައިވާ ކަނޑައެޅިފައިވާ އިޖުރާއަތު ފުރިހަމަ ކަމަށް (އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް) ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ. މިގޮތުން ވާރިސުން ސާބިތުކުރަންޖެހޭނީ އެކަމުގެ އިޚްތިޞާޞް ލިބިގެންވާ ކޯޓުތަކުން ކަމަށް ބުނެ ފާހަގަކުރާ ނުކުތާއަށް ބަލާއިރު، މިމައްސަލަ ދަށު ކޯޓުން ބަލަމުން ދިޔައިރު، ޖިނާއީ މައްސަލަތަކުގައި އަދަބު ކަނޑައެޅުމުގައި ވާރިސުންގެ ބަސް ހޯދުމުގައި އަމަލުކުރާނެ ވަކި ޚާއްޞަ އިޖުރާއަތެއް އޮތް ކަން އެނގެން ނެތެވެ. ކޯޓުތަކުން، އަދި ފަހަރު އެކި ގޮތްގޮތަށް މިސާލުތަކުގެ މައްސަލަތަކުގައި އަމަލުކުރަމުން ގޮސްފައިވެއެވެ. ބައެއް ފަހަރު، ވާރިސުން ސާބިތުކުރުމުގެ ޚާއްޞަ އިލްތިމާސް ލިބިގެންވާ ކޯޓު (މީރާޘުގެ ޤާޟީ ކޯޓާއި މިސްރުގެ ކޯޓުތަކުގައި) ވާރިސުން ސާބިތުކުރުމުގެ ގޮތަށް ފަރާތުން މަރުގެ މައްސަލަ ބަލަމުންދާ ފަނޑިޔާރު ހުކުމް ޝަރީޢަތުގެ ކުރުން ވާރިސުން ސާބިތުކުރުން އެފަރާތްތަކުގެ ބަސް ހޯދުން ގޮސްފައިވެއެވެ. އަދި މިސާލު ސޫރިޔާ ކޯޓުން ސާދިރުކޮށްފައިވާ[80] ސަރކިއުލަރުން އަދި ކަނޑައެޅުމުގައި އަމަލުކުރަންޖެހޭގޮތުގެ އުސޫލު[81] ގެ 42 ވަނަ މާއްދާގައި މަރުގެ މައްސަލަތަކުގައި ވާރިސުން ހިފާފައި ނިޔާވާ ކުރު ގޮތެއް ނިންމުމުގެ ބަދަލު، މަރުވި މީހާގެ ވާރިސުންނަށް ލިބިގެންވާ ވާރިސުންގެ ބަސް ނަގުމުގެ ކުރިން ވާރިސުންނަށް ކޮބައިކަން މައްސަލަ ބަލާ ކޯޓުން ސާބިތުކުރަންޖެހޭ ކަމަށް ބައްލަވާފައިވެއެވެ.

67 ވާރިސުންގެ ބަޔާން ނަގުމުގައި ވާރިސުންގެ ޙައްޤުތައް ބެލެހެއްޓުމަށާއި މިއިޖުރާއާތު މިމައްސަލައިގައި ފިޔަވަޅުތަކަކަށް"ޓެސްޓުގައި މިހާރު ބުނެވުނު ކަން ބަލައިދިނުމުގައި އަދި ބަލައިލުމުގައި

---

[79] ދަޢުވާގެ ފަރާތުން މިކަމަށް ހުށަހަޅާ އިސްތިއުނާފުގައި ދަޢުވާގެ ޖަވާބު ހުށަހަޅާ ލިޔުން

[80] 01 ޖޫން 2021 ގައި ސުޕްރީމްކޯޓުން- ސަރކިއުލަރ 51 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އެސްޓޭޓު އަމަލުކުރަންވީގޮތުގެ އުސޫލުގެ ދަށުން ތާރީޚުން ފެށިގެން 60 (ފަސްދޮޅަސް) ދުވަސް ހަމަވާ ތާރީޚުން ފެށިގެން

[81] ނަންބަރު 2021/02

އަމަލުކުރަންވީގޮތުގެ ގަވާއިދަށް[82] ބަލާލާއިރު (އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް)ގެ ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ. އެންމެހައިވެސް، ބަލާލުމުން ގަވާއިދަކީ [illegible] ކޯޓުން މިމައްސަލައިގެ [illegible] 04 (ހަތަރެއް) އަހަރު ފަހުން އަމަލުކުރަމުން ކުރިން ގަވާއިދެއް ކަމާއި (އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް)ގެ ފަރާތުން [illegible] މިބާވަތުގެ މައްސަލަތަކުގައި [illegible] ގޮތުން ފުރިހަމަ ކުރަން އެގަވާއިދުން ލާޒިމުކުރާ ކަންތައްތަކުގައި ކަމުގައި ވިދިގެން އެ [illegible] މިމައްސަލައިގެ ބަދަލުން [illegible] ނުކުރެވޭނެއެވެ.

68 ޤާނޫނުއަސާސީގެ 59 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2018/SC-A/54,2011/SC-A/23 ޤާނޫނުއަސާސީގެ 143 (ބ) އަށް ރިޢާޔަތްކޮށް މިބާވަތުގެ މައްސަލަތަކުގައި އަމަލުކުރަމުން އަންނަ ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާއި، [illegible] [illegible] ހައިކޯޓުން ރިޢާޔަތްކޮށްދިނުމަށް އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން އެދިފައިވެއެވެ. [illegible] ފަރާތުން ވެސް ދެކެނީ މިމައްސަލައިގެ [illegible] ކަނޑައެޅުމުގެ ކުރީން މިބާވަތުގެ މައްސަލަތަކުގައި އަމަލުކުރަމުން އައި ޤާނޫނުތަކުން އުސޫލުތަކުން [illegible] [illegible] ރިޢާޔަތްކޮށްދިނުމަށެވެ. މިމައްސަލައަކީ ދަށު ކޯޓު މަރުޙަލާގައި އަދަބު ކަނޑައެޅިފައިވާ މައްސަލައެއް ނޫން ކަމުން މައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުގެ މައްޗަށް ސާބިތުވާ [illegible] [illegible] ބައިވެރިވުމުގެ ކުށުގެ އަދަބު ކަނޑައެޅުމުގައި ޤާނޫނުން އަދި ބަދަލުން ރިޢާޔަތްކުރަން [illegible] ފުރުސަތު ދިނުމަށް ނިމި ގޮތް ކަނޑައެޅުމީ ދަށު ކޯޓު މަރުޙަލާގައި ބެލެހެއްޓުން ކަމެއް ކަމުގައި ދެކެމެވެ.

69 މިސާލު [illegible] އެންމެހައި ކަންތައްތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރާއިރު، ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 07/Jv-C/2012 ޤަޟިއްޔާގައި (އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް)ގެ މައްޗަށް [illegible] [illegible] މަރާލުމުގައި ބައިވެރިވުމުގެ ކުށް

R33-2014 [82]

ސާބިތުވާކަމަށް ނިންމި ނިންމުމަށް ބަދަލެއް ގެންނަންޖެހޭ ތަނެއް ނުފެނޭކަމަށް ފެނެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް، ބުނެވިދިޔަ އެންމެހައި އުސޫލުތަކަށް ބަލާއިރު މިމައްސަލައިގައި (އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް)ގެ މައްޗަށް ޤާނޫނު ވަރުގެ އަދަބު ކަނޑައެޅުން ޝަރުޢީ ހަމައެއް އޮތް ކަމަށް ނުފެނެއެވެ. ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 07/Jv-C/2012 ގެ ޤަޟިއްޔާގައި އަދަބު ދިނީ ގޮތެއް ކަނޑައެޅުމަށް އަދުން މައްސަލަ ހުށަހެޅުމަށް ބުނާތީ ކުރެވިފައިވުމުން އެގޮތުގެ މަތިން ޖުވެނައިލް ކޯޓަށް މައްސަލައެއް ހުށަހެޅި ހިނގަމުންދާކަމަށް ދައުލަތުން ބަޔާންކޮށްފައިވާ، (އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް)ގެ މައްޗަށް ސާބިތުވާ ގަސްދުގައި މީހަކު މަރާލުމުގައި ބައިވެރިވުމުގެ ކުށުގެ އަދަބު ކަނޑައެޅުމަށް ބެލުމުން އެއްމައްސަލަ ބޮޑުވުމުގައި މިޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލުތަކަށް ރިޢާޔަތްކޮށް އަދަބު ދޭއިރު ކަނޑައެޅުނު އިންސާފުން ފެނެއެވެ.

- **ޙުކުމް:**

މަތީގައި ބަޔާންވެދިޔަ ސަބަބުތަކަށް އެކަން ކުރެވިފައިވާތީ، ދައުލަތުން (އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުގެ ނަމާއި އެޑްރެސް)ގެ މައްޗަށްކޮށްފައިވާ ގަސްދުގައި މީހަކު މަރާލުމުގައި ބައިވެރިވުމުގެ ކުށުގެ ދައުވާ ޝަރީޢަތަށް ސާބިތުވާކަމަށް ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 07/Jv-C/2012 ގެ ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ހަމަތަކާ އެއްގޮތްނުވާކަމަށް ކަނޑައަޅައި، ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 07/Jv-C/2012 ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމުގައިވާ ގޮތް މަތިން އަދަބުދީ ގޮތުގެ ކަނޑައެޅުމުގެ މައްސަލައިގެ އަލުން ހިނގަމުންދާތީ

އެމައްސަލަ ބެލުމުގައި މިޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ އުސޫލުތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރުމަށް އަންގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި މިޤަޟިއްޔާ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ހުކުމް ކޮށްދީމެވެ.

މިޤަޟިއްޔާ ބަލައި ހުކުމް ކުރީ:

ފަނޑިޔާރު އަބްދުއްރައޫފު އިބްރާހީމް

ފާތިމަތު ފަހްމީދާ
(ރިޔާސަތު)

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒް

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް

ފަނޑިޔާރު ހުސައިން މަޒީދު